УДК 372.881.111.1:164.1-028.16:32-047.44
DOI https://doi.org/10.12958/3083-6514-2026-3-27-36

Коляда Еліна Калениківна,
кандидатка філологічних наук, професорка,
завідувачка кафедри практики англійської мови
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна.
elina.koliada@vnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0002-5437-1320

Шелудченко Світлана Богданівна,
кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри практики англійської мови
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна.
sheludchenko@vnu.edu.ua
https://orcid.org/0000-0002-5998-1531

ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИКА ПРОТИДІЇ МАНІПУЛЯТИВНИМ ВПЛИВАМ В ЕПОХУ ПОСТПРАВДИ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ДЖ. МЕЙДЖОРА)

Постановка проблеми. Сучасний глобальний інформаційний простір перебуває в стані перманентної трансформації, де визначальним чинником стає феномен постправди, що створює нові виклики для соціальної комунікації та стабільності демократичних інститутів. Основна проблема полягає в тому, що в епоху цифровізації інформація дедалі частіше оцінюється не за критерієм фактичної достовірності, а через призму емоційних наративів і маніпулятивних практик, що зумовлює витіснення раціональних критеріїв істинності, фрагментацію суспільної свідомості та підрив довіри до експертного знання (Мошковський, Сулятицька & Харламов, 2025). Маніпуляція – це прихований вплив, за якого об'єкт впливу діє всупереч власній волі на користь маніпулятора (Михайлюк, 2025, с. 146). В умовах інформаційного перенасичення індивід часто відчуває розгубленість, що робить його вразливим до дезінформації та популістських стратегій (Мошковський, Сулятицька & Харламов, 2025). Відтак, актуалізується потреба у формуванні нових якостей здобувачів вищої освіти, здатних не лише споживати контент, а й швидко та правильно аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність, обирати одну та ігнорувати іншу (Тараненко, 2020, с. 129). Логіко-комунікативна компетентність постає ключовим чинником захисту психіки від деструктивних інформаційних впливів, забезпечуючи особистості здатність критично оцінювати зовнішні впливи та самостійно ухвалювати рішення (Гудзенко та ін., 2024, с. 68).

Метою статті є обґрунтування ролі тексту політичної промови як ефективного дидактичного ресурсу для формування логіко-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти, що слугує інструментом протидії маніпулятивним впливам в епоху постправди.

Досягнення окресленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1) проаналізувати сутність феномену постправди та специфіку маніпулятивних впливів у сучасному інформаційному просторі;

2) розкрити поняття логіко-комунікативної компетентності здобувача вищої освіти як ключового чинника критичного оцінювання інформації та протидії маніпулятивним технологіям;

3) обґрунтувати дидактичний потенціал тексту політичної промови як навчального матеріалу для виявлення логічних помилок, підміни понять та емоційних маніпуляцій.

Реалізація окреслених завдань зумовила використання таких **методів**:

– аналіз та синтез – для уточнення понять «постправда», «логічна компетентність», «комунікативна компетентність» та «логіко-комунікативна компетентність»;

– критичний дискурс-аналіз – для виявлення прихованих маніпулятивних стратегій та риторичних прийомів у тексті політичної промови;

– логіко-семантичний та контекстуальний аналіз – для декодування логічних помилок (підміна понять, хибна причина), оцінки доказовості аргументації та інтерпретації прагматичного контексту висловлювань.

Матеріалом дослідження слугував текст англомовної публічної промови колишнього прем'єр-міністра Великої Британії сера Джона Мейджора *"A Pivotal Year for Democracy"* (The Policy Institute at King's College London, 2026).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен постправди став об'єктом прискіпливої уваги науковців після 2016 року, коли Оксфордський словник визначив його як стан, за якого об'єктивні факти є менш значущими, ніж емоції та особисті переконання (Мошковський, Сулятицька & Харламов, 2025). Теоретичні засади концептуалізації постправди як кризи істини закладені у працях Л. Макінтайра та Р. Кіза, які наголошують на розмиванні межі між правдою та брехнею (Keyes, 2004; McIntyre, 2018). Технологічну та праксеологічну сутність постправди детально аналізує О. Висоцький, вказуючи на механізми змішування істинного з хибним (Висоцький, 2018). Питання еволюції політичного наративу в епоху постмодерну та деструктивного впливу постправди на масову свідомість висвітлюють З. Самчук та А. Гурківська (Самчук & Гурківська, 2023).

Проблема формування логічної компетентності як засобу протидії маніпуляціям розглядається у розвідках Г. Тараненко, яка доводить, що логічна грамотність є ядром комунікативної спроможності майбутнього фахівця (Тараненко, 2019, с. 205). М. Ольховик акцентує на необхідності інтеграції логічного компонента у прикладні дисципліни для розвитку навичок аргументації (Ольховик, 2025, с. 22). Питання формування комунікативної компетентності у майбутніх фахівців досліджують Н. Авдимирець (Авдимирець, 2020), В. В. Зарицька і В. В. Корсунська (Зарицька & Корсунська, 2025).

О. Г. Руда розглядає маніпуляцію в політичному дискурсі (Руда, 2012), а Д. Ю. Сизонов – у медіатекстах, що впливають на аудиторію через емоційну лексику (Сизонов, 2017). С. Шелудченко, Е. Коляда та Я. Камбалова аналізують інноваційні підходи до розвитку критичного мислення здобувачів освіти в умовах освітньої реформи в Україні, що дасть можливість відповідати вимогам сучасної освіти й створити сприятливе середовище для формування активного громадянина (Шелудченко, Коляда & Камбалова, 2025, с. 1504). Водночас, незважаючи на значну кількість розвідок, бракує системного поєднання логічного та комунікативного аспектів у контексті аналізу політичних промов як матеріалу для формування стійкості до постправди.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах домінування комунікативної парадигми постправди істина перестає бути об'єктивною категорією та трансформується в конструкт, зумовлений індивідуальними переконаннями людини й бажанням бачити лише зручну реальність (Ляшук, 2021, с. 90). У культурі постправди істина стає множинною (Ягодзінський & Левченко, 2025, с. 533). Постправда функціонує як інформаційна технологія, що робить ставку на ірраціональні аспекти свідомості, егоїстичні інтереси та когнітивні спотворення реципієнтів (Висоцький, 2018, с. 128). Основними інструментами її поширення є інформаційні бульбашки та ефект ехокамери, які закріплюють упередження індивіда й блокують доступ до

альтернативних точок зору. У такому середовищі факти вириваються з об'єктивного контексту і репрезентуються фрагментарно, що призводить до девальвації культури істини (Мошковський, Сулятицька & Харламов, 2025).

Протидія цим впливам вимагає від здобувача вищої освіти високого рівня логічної компетентності, що виявляється у здатності логічно мислити, правильно висновувати, виявляти й виправляти логічні помилки (Непіпенко, 2024, с. 193). Логічна компетентність включає навички аналізу, синтезу, аргументації, систематизації і класифікації наявного знання, ідентифікації протиріч та виокремлення істинного знання (Тараненко, 2020, с. 129). Вона постає як спектр умінь, необхідних для виконання будь-якої інтелектуальної роботи, що є особливо важливим у професійній аналітичній діяльності (Тараненко, 2019, с. 204).

Комунікативна компетентність передбачає здатність особистості ефективно взаємодіяти у різних ситуаціях, враховуючи контекст та соціальні ролі партнерів (Авдимирець, с. 118). Вона ґрунтується на володінні вербальними та невербальними засобами спілкування (Зарицька & Корсунська, 2025, с. 177), а також на вмінні правильно інтерпретувати наміри співрозмовника. Логіко-комунікативна компетентність утворюється на перетині цих двох сфер, де логіка забезпечує чіткість і обґрунтованість міркувань, а комунікація – їхню ефективну трансляцію та сприйняття.

Ключовим механізмом логіко-комунікативної компетентності є критичне мислення, яке виступає як досвідчене, самостійне, відповідальне мислення, орієнтоване на самовдосконалення та самовиправлення (Непіпенко, 2024, с. 194). Воно дозволяє ставити під сумнів отриману інформацію, виявляти приховані маніпулятивні цілі та оцінювати релевантність аргументів. Структурно таке мислення поєднує логічний, інформаційний та психологічний компоненти. Логічний компонент передбачає уміння будувати правильні умовиводи й оцінювати правильність чужих; інформаційний – дозволяє оцінювати достовірність і релевантність інформації; психологічний – базується на рефлексії та неупередженості (Тараненко, 2020, с. 131).

Маніпулятивні стратегії в дискурсі постправди часто базуються на створенні комунікативних бар'єрів – семантичних, психологічних чи соціокультурних, що послаблюють здатність адресата до усвідомленого сприйняття інформації. Використання емоційно зарядженої лексики, метафор та евфемізмів дозволяє маніпулятору приховувати справжні наміри, створюючи ілюзію «зручної правди» (Мошковський, Сулятицька & Харламов, 2025). Логіко-комунікативна компетентність дає змогу реципієнту декодувати ці приховані смисли, відрізняти факти від оціночних суджень і протистояти емоційному тиску (Курило, Караман & Степаненко, 2023, с. 168).

Процес формування логіко-комунікативної компетентності у закладах вищої освіти має бути системним і охоплювати як теоретичну підготовку (вивчення логіки, риторики, теорії аргументації), так і практичні тренінги з медіаграмотності. Важливу роль відіграє розвиток логічної рефлексії – вміння оцінювати власне міркування та обґрунтованість висновків (Ольховик, 2025, с. 23). Таким чином, логіко-комунікативна компетентність стає не просто сукупністю знань, а стратегією поведінки в інформаційному середовищі, що забезпечує стійкість до маніпуляцій і сприяє збереженню орієнтації на істину як фундаментальну цінність.

Аналіз тексту промови Джона Мейджора *"A Pivotal Year for Democracy"* демонструє, як політичний дискурс може використовуватися для розпізнавання маніпулятивних технологій, засвоєння критеріїв раціональної аргументації та розвитку високої комунікативної культури. Прозорість і відкритість у висвітленні проблематики є потужним інструментом протидії маніпуляціям. Першим ключовим аспектом аналізу є деконструкція популістських механізмів маніпуляції. Наприклад: *"Democratic parties do have enemies in politics, but they are the populist insurgents who seek to divide and not unite our country. Populists are careless of the strife they cause. They trade on grievance in our society, and where ills exist, they exaggerate them. And having exaggerated them, they then blame those ills on minority groups of a different race or a different religion"* (The Policy Institute at King's College London, 2026).

Аналізуючи промову, здобувачі вищої освіти вчаться виявляти логічні помилки, зокрема помилку хибної причини, коли складні системні проблеми спрощуються до звинувачення конкретних соціальних чи етнічних груп. Як застерігає Дж. Мейджор, популісти спекулюють на суспільному невдоволенні й перебільшують наявні проблеми (*"populist insurgents /.../ trade on grievance in our society, and where ills exist, they exaggerate them"*), а потім звинувачують у них меншини іншої раси чи віросповідання (*"they then blame those ills on minority groups of a different race or a different religion"*). Цей приклад чітко розкриває алгоритм маніпулятивної поведінки, спрямованої на роз'єднання суспільства (*"who seek to divide and not unite our country"*).

Окрім цього, текст промови ілюструє підміну понять, коли абстрактні гасла на кшталт реформ позбавляються реального змісту й потребують детальної специфікації та фактчекінгу. Дж. Мейджор підкреслює, що реформа – це слушне слово: воно може означати що завгодно або нічого (*"It's a useful word – reform. It can mean anything or nothing"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)). Промовець звертає увагу на те, що реформа означає зміни, а зміни – це потрясіння (*"Reform means change. Change means upheaval"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)), підкреслюючи потребу розуміти реальний зміст політичних закликів і уникати поверхових висновків.

Епоха постправди характеризується здатністю спотворювати об'єктивну реальність. Дж. Мейджор наводить приклад того, як у політичному дискурсі відбулося викривлення базової логіки: жертву агресії звинувачують у заграванні з Третьою світовою війною, тоді як агресора зустрічають із почестями: *"It was President Putin, unless my memory fails me, who sent Russian troops to invade Ukraine – not vice versa. /.../ When President Zelensky visited the White House to seek support, he was "ambushed" – no other description suffices – by President Trump and Vice President Pence. It was Zelensky – not Putin – who was accused of "gambling" with World War III. This turned truth on its head.*

Yet when President Putin arrived in Washington, he was greeted with full honours. Putin reveled in his red-carpet reception and appeared able to persuade President Trump that black was white" (The Policy Institute at King's College London, 2026).

Цей приклад показує, як працює принцип «перевертання правди з ніг на голову» (*"turned truth on its head"*) та як за допомогою побудови логічних опозицій можна викрити позицію, що суперечить реальності. Використання промовцем фрази *"unless my memory fails me"* (*якщо мені не зраджує пам'ять*) підкреслює абсурдність тверджень тих, хто намагається перекласти провину на Україну. Здобувачі освіти вчаться ідентифікувати абсурдні висновки в аргументації опонентів, виявляти логічні маніпуляції та підміну ролей «агресор – жертва» й розпізнавати тонкі риторичні прийоми, іронію, підтекст.

Іншим важливим елементом є формування критичного мислення через засвоєння критеріїв доказової аргументації. Промова Дж. Мейджора демонструє відмову від створення негативного іміджу політичних опонентів через формулу розмежування ідеологічних розбіжностей та особистої ворожнечі: «Опоненти – так. Вороги – ні» (*"Opponents, yes. Enemies, no"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)). Цей підхід формує навички конструктивного діалогу, запобігаючи переходу на особистості та поділу на «своїх» і «чужих». Натомість дискурс постправди базується на радикальній поляризації за принципом хибної дихотомії («ми або вони»), де опонент апріорі маркується як екзистенційний ворог, що повністю унеможливлює логічний і конструктивний діалог.

Промовець застосовує доказову аргументацію з опертям на конкретні економічні дані. Як приклад він наводить щорічні втрати від Брекзиту, що сягають 100 мільярдів фунтів у торгівлі з ЄС та 40 мільярдів фунтів податкових надходжень, які, на його думку, наносять величезну шкоду британському народу (*"The loss each year of £100 billion of European trade, and £40 billion of tax revenue is doing enormous damage to the lives and livelihoods of the British people"*

(The Policy Institute at King's College London, 2026)). Таке оцінювання фактичних даних сприяє розвитку інформаційної грамотності та формує здатність протистояти маніпулятивним заявам, заснованим на емоційній риториці.

Крім того, аналіз тексту промови дозволяє здобувачам вищої освіти виявляти приховані логічні суперечності в політичних заявах, що підвищує їхню критичність. Наприклад, Дж. Мейджор звертає увагу на пропозицію обирати Палату лордів, що, на його думку, було б величезною помилкою й призвело б до конституційної плутанини та створення суперництва, а не партнерства між палатами парламенту: *"Should the House of Lords be elected or appointed? An elected Upper House is popular with many. It would meet democratic aspirations, but it would be a monumental mistake. It could – and would – challenge the primacy of the House of Commons and create constitutional confusion. And it would do worse than that"* (The Policy Institute at King's College London, 2026).

Такі приклади допомагають здобувачам освіти виявляти суперечності між політичними ідеями та практичними наслідками їх втілення.

Аналогічно, обговорення ролі НАТО стає приводом для критичного осмислення ситуації: якщо Америка відмовиться від статті 5, то хто ж зможе очолювати НАТО, адже важко уявити, щоб хтось інший, ніж американець, очолював цю організацію *("Consider: If America did resile from Article 5, it is hard to see how an American could remain a Supreme Allied Commander of NATO. Yet it is inconceivable – given America's great military power – to imagine anyone other than an American leading NATO, as it is currently constituted. So, what underlies all this?"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)). Аналіз цього дискурсивного фрагмента стимулює розуміння управлінських і міжнародних дилем.

Третій вимір стосується розвитку комунікативної культури. Використання оратором методу запитань і риторичних звертань (як-от *"What do you think about that?", "Are tax levels deterring savings and investment?", Does the benefit system encourage or discourage unemployment?"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)) стимулює слухачів до активних роздумів і формування власної позиції, замінюючи пасивне сприйняття критичним аналізом, що є вкрай важливим для протидії маніпуляціям та фейкам.

Дж. Мейджор показує, що між основними політичними силами Великої Британії багато спільного: кожна з трьох основних партій підтримує зростання економічного добробуту, зміцнення обороноздатності, належне надання державних послуг, ефективну систему охорони здоров'я, забезпечення населення доступним житлом, розвиток освіти та високу зайнятість населення *("/.../ each of our three main parties are in favour of greater economic wellbeing; secure defence; decent public services; thriving health provision; affordable housing; flourishing education; and healthy employment"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)). Ця теза унаочнює, що раціоналізм за своєю гносеологічною природою є плюралістичним – він визнає право на існування іншої аргументованої позиції та спрямований на пошук консенсусу навколо базових національних пріоритетів (освіта, охорона здоров'я, безпека). Аналіз цього прикладу розвиває у здобувачів освіти вміння шукати точки дотику й вести діалог, що є невід'ємною частиною комунікативної компетентності та важливим інструментом протидії маніпуляціям.

Джон Мейджор не уникає гострих тем. Відверте визнання складності й неоднозначності певних геополітичних рішень також присутнє в промові, зокрема, це стосується питання американсько-ізраїльської військової операції в Ірані. Промовець зазначає, що його непокоїть те, що не було зроблено жодної дипломатичної спроби отримати резолюцію ООН і не було проведено консультацій з іншими країнами (*"So that being said, – why am I conflicted? It is because of what was not done ahead of military action and – crucially – the wider implications that lay beyond that. There was no diplomatic attempt to obtain a United Nations Resolution to give international legality to this war"* (The Policy Institute at King's College London, 2026)). Дж. Мейджор також

критикує висловлювання міністра оборони США, яке демонструє зневагу до принципів міжнародного права: *"The American Defence Secretary was contemptuous of "vague notions of international law" and "stupid rules of engagement"* (The Policy Institute at King's College London, 2026). Аналіз наведених прикладів допомагає виховувати в здобувачів освіти культуру ведення дебатів і полеміки.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що аналіз тексту політичної промови у закладах вищої освіти формує в майбутніх фахівців стійкий імунітет проти інформаційних маніпуляцій, розвиває здатність критично оцінювати будь-які джерела та відстоювати раціональний, конструктивний діалог у суспільстві, що є запорукою збереження демократичних цінностей.

Висновки. Таким чином, текст промови Джона Мейджора слугує ефективним дидактичним ресурсом для формування в здобувачів вищої освіти логіко-комунікативних навичок: уміння логічно структурувати інформацію, критично оцінювати політичні меседжі, ставити під сумнів маніпулятивні стратегії, формувати власну аргументовану позицію та вести діалог на засадах правди й етики. У сучасну епоху постправди, коли поширення фейкової інформації та емоційних маніпуляцій ставить під загрозу демократичні цінності, саме такі компетентності є надзвичайно важливими для формування свідомих і відповідальних громадян та збереження демократичного суспільства.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні емпіричної бази шляхом порівняльного аналізу промов політичних лідерів різних ідеологічних спрямувань, а також у вивченні специфіки функціонування маніпулятивних технологій постправди в середовищі соціальних мереж.

Список використаної літератури

1. Мошковський М., Сулятицька Т., Харламов М. Постправда як філософський феномен сучасного інформаційного простору. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. № 13. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17632396

2. Михайлюк О. О. Протидія державі інформаційно-маніпулятивним впливам: амбівалентність наслідків. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2025. Т. 17. № 2. С. 145–152. DOI: https://doi.org/10.15421/352560

3. Тараненко Г. Критичне мислення як умова набуття логічної компетентності та формування логічної культури особистості в сучасному культурно-освітньому просторі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 28. Т. 4. С. 128–133. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208815

4. Гудзенко О. Г., Пастрик Т. В., Лазько А. М., Гальчун Н. П. Психолінгвістичні механізми маніпуляції у сучасному інформаційному просторі: стратегії впливу та протидії. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2024. Вип. 4. С. 66–76. DOI: https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.4.10

5. Keyes R. The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life. New York : St. Martin's Publishing Group, 2004. 325 p.

6. McIntyre L. Post-Truth. Cambridge (MA) : The MIT Press, 2018. 232 p. DOI: https://doi.org/10.7551/mitpress/11483.001.0001

7. Висоцький О. Ю. Постправда: концептуальні та праксеологічні виміри. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2018. Т. 21. № 10. С. 128–133. DOI: https://doi.org/10.15421/1718138

8. Самчук З., Гурківська А. Постправда як інструмент політичного наративу епохи постмодерну. *Політичні дослідження*. 2023. № 1(5). С. 163–177. /DOI: https://doi.org/10.53317/2786-4774-2023-1-9

9. Тараненко Г. Г. Логічна компетентність як важливий складник комунікативної компетентності здобувача вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти. *Науковий часопис Наці-*

онального педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 68. С. 204–208. DOI: https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.45

10. Ольховик М. Формування логічної культури як складової професійної компетентності здобувачів освітньої програми «Аналітика суспільно-політичних процесів». *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2025. Вип. 32 (188). С. 22–25. DOI: https://doi.org/10.58407/visnik.253204

11. Авдимирець Н. Комунікативна компетентність як засіб спілкування студентської молоді: філософський вимір. *European Humanities Studies: State and Society*. 2020. Issue 2. P. 114–124. DOI: https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2020.2.08

12. Зарицька В. В., Корсунська В. В. Комунікативна компетентність як складова професійної діяльності майбутніх спеціалістів. *Journal of Psychology Research*. 2025. Vol. 31 (14). P. 166–186. DOI: https://doi.org/10.15421/103110

13. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі : монографія. Київ : НАН України, Інститут української мови, 2012. 232 с.

14. Сизонов Д. Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. *Science and Education*. 2017. № 7. С. 82–88. DOI: https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-7-13

15. Шелудченко С., Коляда Е., Камбалова Я. Інноваційні підходи до розвитку критичного мислення здобувачів освіти в умовах освітньої реформи в Україні. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 5(35). С. 1500–1513. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5(35)-1500-1513

16. Ляшук А. Визначальні риси комунікативної парадигми постправди. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32(71), № 6(2). С. 87–94. DOI: https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-2/16

17. Ягодзінський С., Левченко Л. Феномен постправди в контексті політичного популізму: спільні витоки та взаємозв'язок. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2025. Вип. 61. С. 529–536. DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2025.61.61

18. Непіпенко Л. Логічна компетентність, аргументація та критичне мислення як важливі засоби оптимізації протидії духовній агресії рф проти України. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2024. Вип. 52. С. 190–198. DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.23

19. Курило В. С., Караман О. Л., Степаненко В. І. Критичне мислення і протидія маніпулятивному впливу в контексті безпеки особистості в інформаційно-психологічному вимірі війни. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 167–172. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/60.34

20. The Policy Institute at King's College London. A Pivotal Year for Democracy: The Attlee Foundation Lecture delivered by Rt Hon Sir John Major KG CH [Video]. *YouTube,* March 19, 2026. URL: https://www.youtube.com/watch?v=euE1DRIMOnc (date of access: 20.07.2026).

References

1. Moshkovskiy, M., Suliatytska, T., & Kharlamov, M. (2025). Postpravda yak filosofskyi fenomen suchasnoho informatsiinoho prostoru [Post-truth as a philosophical phenomenon of the modern information space]. *Visnyk humanitarnykh nauk – Bulletin of Humanities, (13).* DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17632396 [in Ukrainian].

2. Mykhailiuk, O. O. (2025). Protydiia derzhavy informatsiino-manipuliatyvnym vplyvam: Ambivalentnist naslidkiv [State counteraction to manipulative information influences: The ambivalence of consequences]. *Filosofiia ta politolohiia v konteksti suchasnoi*

kultury – Philosophy and political science in the context of modern culture, 17(2), 145–152. DOI: https://doi.org/10.15421/352560 [in Ukrainian].

3. Taranenko, G. (2020). Krytychne myslennia yak umova nabuttia lohichnoi kompetentnosti ta formuvannia lohichnoi kultury osobystosti v suchasnomu kulturno-osvitnomu prostori [Critical thinking as a condition of logical competence acquisition and logical culture formation of personality in modern cultural and educational space]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanities, 4*(28), 128–133. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208815 [in Ukrainian].

4. Hudzenko, O. H., Pastryk, T. V., Lazko, A. M., & Halchun, N. P. (2024). Psykholinhvistychni mekhanizmy manipuliatsii u suchasnomu informatsiinomu prostori: Stratehii vplyvu ta protydii [Psycholinguistic mechanisms of manipulation in the modern information space: Strategies of influence and counteraction]. *Akademichni studii. Seriia: Humanitarni nauky – Academic Studies. Series "Humanities", (4),* 66–76. DOI: https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.4.10 [in Ukrainian].

5. Keyes, R. (2004). The post-truth era: Dishonesty and deception in contemporary life. New York: St. Martin's Press.

6. McIntyre, L. (2018). Post-truth. Cambridge (MA): The MIT Press. DOI: https://doi.org/10.7551/mitpress/11483.001.0001

7. Vysotskyi, O. Yu. (2018). Postpravda: Kontseptualni ta prakseolohichni vymiry [Post-truth: Conceptual and praxeological dimensions]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh "Hrani" – Scientific and theoretical almanac "Grani", 21*(10), 128–133. DOI: https://doi.org/10.15421/1718138 [in Ukrainian].

8. Samchuk, Z., & Hurkivska, A. (2023). Postpravda yak instrument politychnoho naratyvu epokhy postmodernu [Posttruth as an instrument of political narrative of the postmodern era]. *Politychni doslidzhennia – Political Studies, 1*(5), 163–177. DOI: https://doi.org/10.53317/2786-4774-2023-1-9 [in Ukrainian].

9. Taranenko, H. H. (2019). Lohichna kompetentnist yak vazhlyvyi skladnyk komunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvacha vyshchoi osvity ahrotekhnolohichnoho zakladu vyshchoi osvity [Logical competence as an important component of communicative competence of higher education students at an agricultural higher education institution]. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy – Naukowyi Chasopys Dragomanov Ukrainian State University. Series 5. Pedagogical sciences: reality and perspectives, (68),* 204–208. DOI: https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.45 [in Ukrainian].

10. Olkhovyk, M. (2025). Formuvannia lohichnoi kultury yak skladovoi profesiinoi kompetentnosti zdobuvachiv osvitnoi prohramy "Analityka suspilno-politychnykh protsesiv" [The formation of logical culture as a component of the professional competence among students of the educational program "Analytics of socio-political processes"]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskyi Kolehium" imeni T. H. Shevchenka. Seriia: Pedahohichni nauky – Bulletin of the T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", 32*(188), 22–25. DOI: https://doi.org/10.58407/visnik.253204 [in Ukrainian].

11. Avdymyrets, N. (2020). Komunikatyvna kompetentnist yak zasib spilkuvannia studentskoi molodi: Filosofskyi vymir [Communicative competence as a means of communication among student youth: A philosophical perspective]. *European Humanities Studies: State and Society, (2),* 114–124. DOI: https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2020.2.08 [in Ukrainian].

12. Zarytska, V. V., & Korsunska, V. V. (2025). Komunikatyvna kompetentnist yak skladova profesiinoi diialnosti maibutnikh spetsialistiv [Communicative competence as a component of the professional activity of future specialists]. *Journal of Psychology Research, 31*(14), 166–186. DOI: https://doi.org/10.15421/103110 [in Ukrainian].

13. Ruda, O. H. (2012). Movne pytannia yak obiekt manipuliatyvnykh stratehii u suchasnomu ukrainskomu politychnomu dyskursi [The language issue as an object of manipulative strategies in contemporary Ukrainian political discourse]. Kyiv: NAN Ukrainy, Instytut ukrainskoi movy [in Ukrainian].

14. Syzonov, D. Yu. (2017). Psykholinhvistychni osnovy mediahramotnosti: Do problemy interpretatsii mediatekstiv [Psycholinguistic foundations of media literacy: On the problem of media text interpretation]. *Science and Education, (7),* 82–88. DOI: https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-7-13 [in Ukrainian].

15. Sheludchenko, S., Koliada, E., & Kambalova, Ya. (2025). Innovatsiini pidkhody do rozvytku krytychnoho myslennia zdobuvachiv osvity v umovakh osvitnoi reformy v Ukraini [Innovative approaches to the development of critical thinking in education seekers in the context of educational reform in Ukraine]. *Aktualni pytannia u suchasnii nautsi – Current Issues in Modern Science, 5*(35), 1500–1513. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5(35)-1500-1513 [in Ukrainian].

16. Lyashuk, A. (2021). Vyznachalni rysy komunikatyvnoi paradyhmy postpravdy [Distinctive features of post truth communicative paradigm]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Philology. Journalism, 32*(71), 6(2), 87–94. DOI: https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-2/16 [in Ukrainian].

17. Yahodzinskyi, S., & Levchenko, L. (2025). Fenomen postpravdy v konteksti politychnoho populizmu: Spilni vytoky ta vzaiemozviazok [The phenomenon of post-truth in the context of political populism: Common origins and interconnection]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia Filosofsko-politolohichni studii – Visnyk of the Lviv University. Series Philosophical-Political Studies, (61),* 529–536. DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2025.61.61 [in Ukrainian].

18. Nepipenko, L. (2024). Lohichna kompetentnist, arhumentatsiia ta krytychne myslennia yak vazhlyvi zasoby optymizatsii protydii dukhovnii ahresii RF proty Ukrainy [Logical competence, argumentation and critical thinking as important means of optimizing resistance spiritual aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia Filosofsko-politolohichni studii – Visnyk of the Lviv University. Series Philosophical-Political Studies, (52),* 190–198. DOI: https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.23 [in Ukrainian].

19. Kurylo, V. S., Karaman, O. L., & Stepanenko, V. I. (2023). Krytychne myslennia i protydiia manipuliatyvnomu vplyvu v konteksti bezpeky osobystosti v informatsiino-psykholohichnomu vymiri viiny [Critical thinking and counteracting manipulative influence in the context of personal safety in the informational and psychological dimension of war]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy, (60),* 167–172. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/60.34 [in Ukrainian].

20. The Policy Institute at King's College London (2026). A pivotal year for democracy: The Attlee Foundation lecture delivered by Rt Hon Sir John Major KG CH [Video]. *YouTube,* March 19. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=euE1DRIMOnc

Коляда Е. К., Шелудченко С. Б. Формування логіко-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти як чинника протидії маніпулятивним впливам в епоху постправди (на матеріалі промов Дж. Мейджора)

У статті обґрунтовано роль англомовної політичної промови як ефективного дидактичного ресурсу для формування логіко-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти, що слугує чинником протидії маніпулятивним впливам в епоху постправди.

Актуальність дослідження зумовлена трансформацією сучасного інформаційного простору, де витіснення раціональних критеріїв істинності, поширення емоційних наративів, популістських стратегій та ефекту ехокамер вимагають від здобувачів вищої освіти здатності критично декодувати маніпулятивні технології та протистояти їм.

На матеріалі публічної промови колишнього прем'єр-міністра Великої Британії сера Джона Мейджора "A Pivotal Year for Democracy" (2026) розкрито сутність логіко-комунікативної компетентності. За допомогою методологічного інструментарію (аналізу, синтезу, критичного дискурс-аналізу, логіко-семантичного, контекстуального аналізу та контент-аналізу) висвітлено

дидактичний потенціал риторичних прийомів промовця. Проаналізовано приклади деконструкції популістських механізмів, виявлення логічних помилок (хибної причини, підміни понять, перевертання правди з ніг на голову), застосування доказової аргументації на основі економічних даних, а також використання риторичних запитань для стимулювання аналітичної рефлексії.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці прикладних орієнтирів та дидактичних елементів аналітичної роботи з політичним дискурсом у закладах вищої освіти. Результати дослідження сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти стійкого імунітету проти дезінформації та розвитку культури конструктивного діалогу.

Ключові слова: логіко-комунікативна компетентність, політична промова, маніпулятивні впливи, критичне мислення, аргументація.

Koliada E. K., Sheludchenko S. B. Formation of logical and communicative competence of higher education students as a factor in counteracting manipulative influences in the post-truth era (based on the speeches of J. Major)

The article examines the role of an English-language political speech as an effective didactic resource for developing logical and communicative competence in higher education students, which helps counter manipulative influences in the post-truth era.

The relevance of the study is determined by the transformation of the modern information space, where the displacement of rational criteria of truth, the spread of emotional narratives, populist strategies, and the echo chamber effect require higher education students to be able to critically decode manipulative technologies and resist them.

Using the material of a public speech by former Prime Minister of the United Kingdom Sir John Major, "A Pivotal Year for Democracy" (2026), the essence of logical and communicative competence is revealed. With the help of methodological tools (analysis, synthesis, critical discourse analysis, logical and semantic analysis, contextual analysis, and content analysis), the didactic potential of the speaker's rhetorical techniques is highlighted. The examples of deconstruction of populist mechanisms, identification of logical fallacies (false cause, equivocation, turning truth upside down), application of evidence-based argumentation based on economic data, as well as use of rhetorical questions to stimulate analytical reflection are analyzed.

The practical significance of the obtained results lies in the development of applied guidelines and didactic elements for analytical work with political discourse in higher education institutions. The research results contribute to the formation of a resilient immunity to disinformation among higher education students and the development of a culture of constructive dialogue.

Key words: logical and communicative competence, political speech, manipulative influences, critical thinking, argumentation.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 20.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026